

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

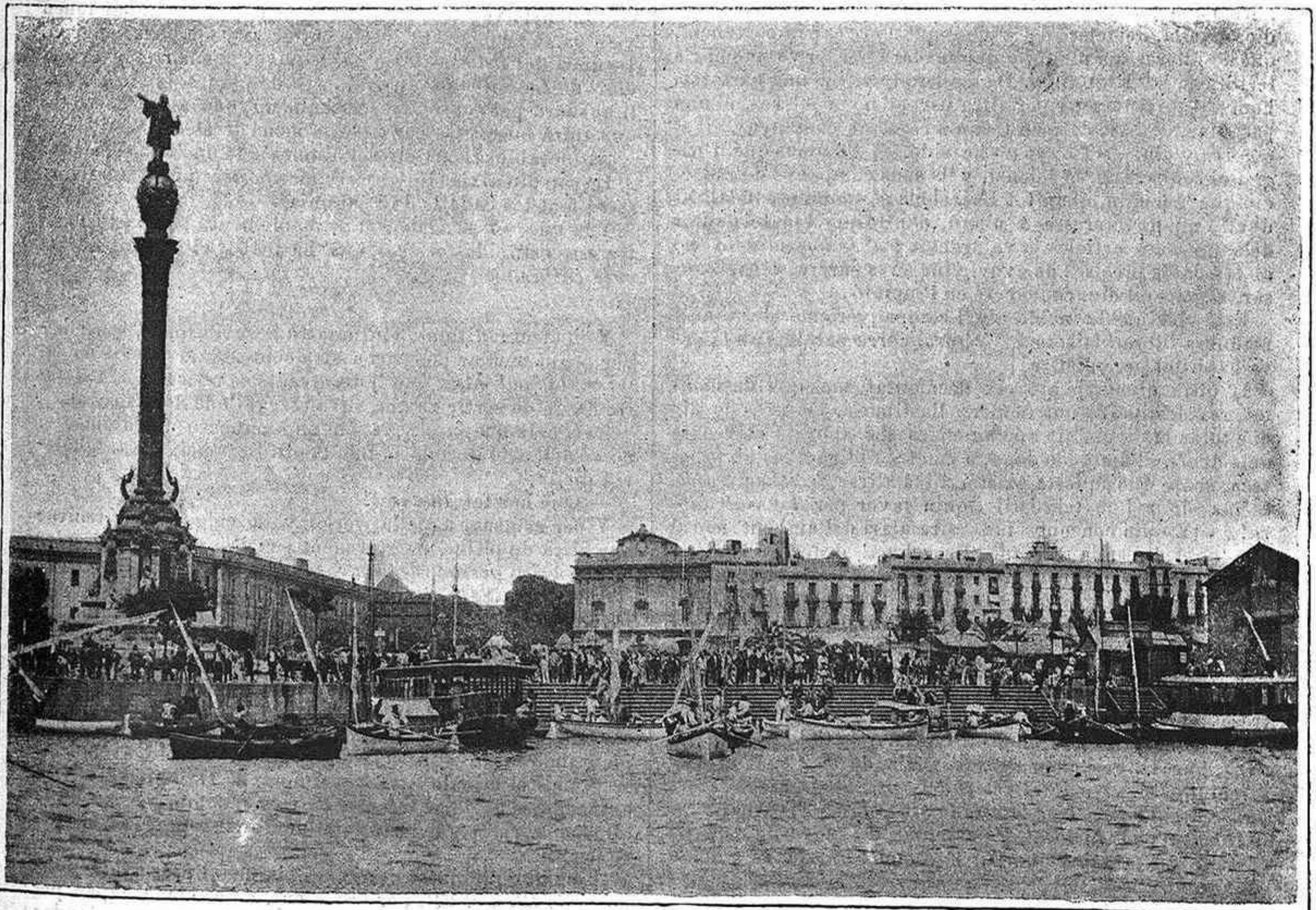
PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
SONARÀ AL MENES UNS ESQUELLOYS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

LA NOTA DE LA SENMANA

Las escalas de la Pau, durant la estancia de la esquadra á Barcelona

¡DESMONTAT!

Diumenje 's va presentar mes destarotat que may: no se sabia treure dels llabís cert motiu ignocent, ab pretensions de insult, que 'ns ha regalat y que lluny de ofendrens ens fa somriure sempre, y omplia una plana y mitja llargas y macissas per explicar l' origen de la denominació de *Insensat* que fa mes de 25 anys que porta á sobre (*). La nostra versió anecdótica, per lo vist, li feya massa favor, y ell va donar l' autèntica. Lo Doctor Casagemas, del *Taller Rull*, li va treure aquest motiu quan ell freqüentava aquell local, no en calitat de socio, sino de florero. ¡Y vegin si tindria bona má 'l seu padrí, que desde aquell punt ja may mes, may mes, ningú l' ha conegut per altre nom que per l' *Insensat*.

Pero no es lo pitjor que per *Insensat* se 'l conegui, sino qu' ell fassi tot lo humanament possible per acreditar l' acert genial del seu padrí. ¿Acás no va ser ell qui 'ns va provocar á explicar detalladament l' historia de *La Salvadora*? ¿No 'ns deya fa tres diumenjes: «Se quiere combatirnos por lo de *La Salvadora*: principiari por lo de *La Salvadora*?» ¿No repetia á cada punt que 'ns deixessim de pullas y anessim al gra? ¡Insensat! Aquí 'l tens el grá. Tot just hem descurullat el sach y ja gemega, desvarieja, fa mil contorsions y no sab lo que li passa. Si 'l Sr. Laribal, director del *Diluvi*, no estigués tan ocupat ab los ditxosos Banys Orientals, no hauria de consentir que un manobre (sistema *Nicéforo*) tan inhábil, en lloch de treballar en defensa dels amos que 'l pagan, agravés ab insigne insensatés, la seva situació cada dia mes difícil davant del públich. A no ser que l' hereu del Sr. Gasull tinga, com algú suposa, certs designis secrets y maquiavélics contra alguns dels seus companys d' empresa, que tot podria ser.

Fins ara nosaltres, segons ha vist el públich, ens hem concretat senzillament á relatar fets apoyats en datos autèntics, que ningú s' atrevirá á contradir, y en cambi 'l manobre periodístich sols s' ha cuidat de *subrallarlos*, de augmentar mes y mes la seva gravetat y lo seva intenció. ¡Y vol presumir de polemista invencible!... Pero ell quan se veu la pedregada á sobre diu cándidament:—Jo no hi era á la *Salvadora*.... Jo de la *Salvadora* no 'n sé res. Y al mateix temps afirma que *tothom n' está enterat*, qu' es una historia fastidiosa, vella, del temps de la picó: que no te cap importancia, que no interessa á ningú, y que acabarà per fer venir son als lectors de LA ESQUELLA. De manera que per una part tothom n' está enterat; y per altra part ell no 'n sab res, ni una paraula.... Está vist: quan tocan á repartir castanyas, ell s' escorra y diu: —«Tío, yo no he sido.» Y 'ls amos que li pagan el sou perque 'ls defensi, y 'ls seus companys de redacció que 's penjin, quan tot Barcelona s' ocupa escandalisat d' alló que no interessa á ningú, d' alló que 'l mateix autor dels presents articles ja va tractar á l' *Independencia* (no ab los datos precisos de avuy) vint anys enrera, sense causar, segons ell diu, cap efecte en l' opinió.

Está vist que la noblesa y 'l companyerisme de aquest manobra literari (sistema *Nicéforo*) corra parellas ab la seva habilitat periodística.

L' últim diumenje apareix desmuntat, mes que desmuntat, revolcantse de una manera llastimosa. Després de dir que totas las societats apelan en cassos apurats al recurs dels *avals*, al dot de la dona, á emetre obligacions ab hipoteca, sense que aquesta existeixi y á altras *ficcions y trapacerias* (sic) pel mateix istil (¡quin favor per *La Salvadora*!... ¡Y quin concepte tan estafalari del ambient moral que 's respira en la mercantil Barcelona!), després de aquestas estupendas afirmacions, se reviscola imaginant haver trobat un gran argument: s' apodera de un difunt, y ell ¡lo redactor del diari inventor del sistema *egipci*! l' exten entre 'l *Diluvi* y nosaltres per veure si ab un mort entre-mitj pot pararnos los peus.

Ara be: desentranyem, veyám fins ahont arriba la destresa del terrible polemista.

Diguerem nosaltres en nostre primer article *La Salvadora*, que D. Fernando Patxot (Ortiz de la Vega) primer director d' eixa societat «mori de mort desgraciada sense haver pogut veure 'ls fruyts de la seva obra.» (Textual).

Donchs ve l' *Insensat*, y passantse de la ratlla com de costum, ens fa saber que D. Fernando Patxot se suicidó

(*) INSENSAT: Tonto, fátuo, sense sentit, segons lo Diccionari de l' Academia.

(cosa que nosaltres no diguerem per respecte), y á continuació afegeix: (ara ve 'l gran argument):

«Pues si hizo el gran sacrificio de su vida y por ende de su reputación ¿á que la crueldad, la villanía de seguir persiguiendo el suceso hasta la quinta generación de aquel hombre? Siendo cierto el suicidio ¿no redimió y asumió aquel hombre todas las culpas del fracaso?»

De manera que l' *Insensat* afirma palmariament que don Fernando Patxot no sols se suicidá, sino que la causa determinant del seu suicidi signé *La Salvadora*. ¿No es aixó?

Donchs datos cronològichs al canto. Fundació de *La Salvadora*: Setembre de 1857.—Suicidi de D. Fernando Patxot: Agost de 1859 ó siga 23 mesos despres de fundada la societat.—Suspensió de pagos de *La Salvadora*: Agost de 1865, ó siga sis anys despres del suicidi de D. Fernando.

Y durant aquestes sis anys ¿qué van fer los parents, los allegats mes íntims, los coneguts, lo fill del infelís suicida, de la víctima sacrificada en holocauste de la funesta societat? ¿Van esmenar la seva conducta? ¿Van retirarse horrorisats de aquell negoci? No, cá. ¡Van dedicarse tranquilament á intervenir en laseva direcció, á avalar pagarés y á ferse préstamos á sí mateixos! De aixó va servirlos l' exemple terrible y sangrent del fundador de *La Salvadora*. Aixís es com van honrar la seva memoria que havia de ser per ells tan veneranda!

¡Y ara l' *Insensat* s' atreueix á remoure las cendras del autor de *Las Ruinas de mi convento*! ¿No ha pensat com deixa als seus sobrevivents, que no van saber seguir lo camí que 'ls senyalava aquell home, en mitj de tot, pondonorós?

Aixís, de aquest tenor, son tots los arguments del manobra del *Diluvi*, té l' escopeta foradada per baix; cada vegada que tira, li surt el tret per la culata.

Aixís compremém que, plé de despit, disitji *la del humo* als molts subscriptors que van deixant un periódich, que sols podian acceptarlo per equivocació, no coneixentlo bé. ¡*La del humo*!—diu l' *Insensat*—¡Quí no 'ns vulgui llegir que no 'ns llegeixi.... Encare está per veure qui hi perdrá mes!»

May s' havia vist una petulancia mes bestial, ni una falta de consideració als seus clients mes monstruosa. Al *Diluvi* li están arrencant las plomas, l' están pelant, y caca-reja, bravoteja y amenassa.... ¡Insensat una y mil voltas!

Ja fa temps que 'ls *Morts* han fugit de las sevas planas. Avants compartia ab lo *Diari de Barcelona* 'ls «nuncis necrològichs; avuy tots los periódichs de la localitat ne tenen y ell passa senmanas y mesos enters sense publicarne ni un. Lo diari del sistema *egipci* ha esquivat als morts; y ara 'l diari de *La Salvadora* corra perill de perdre 'ls vius. ¿Qué li quedarà per consolar-se, mes que un que altre carmetlo que anirà buscantse per aquestes mons de Deu?

¡Es notable! L' article del diumenje te un cap y una qua. Lo cap diu aixís: Hoy escribimos *bostezando* (badallant: ¿será fent los badalls de l' agonía?)

Y la qua. «Y se acabaron probablemente por parte nuestra esas estúpidas *grescas*.» (S' ha acabat el broquil.... *Mas vale callar*.)

* *

Y en efecte, dilluns, vintiquatre horas después, sense haver pogut mediar per part nostra contestació de cap mena, 'l terrible polemista que 'l dia avants se retirava por el foro, havia de sortir ab una altra etzegallada de las sevas.

Se coneix que la planxa feta en lo número del diumenje, no vá deixarlo dormir en tota la nit. Se coneix que algú devia dirli:

—¡Qué has fet *Insensat*!

Y per esmenar aquella vergonyosa caiguda vá tenirne una altra de pitjor, puig prenent peu d' una carta particular de «la única persona de esta casa (del *Diluvi*) que tuvo conexiones con la *Salvadora*» (declaració important de la qual preném acta), torna á embestirnos, y aquesta vegada ¡infelís! ens anuncia que: «andan por ahí dos jóvenes robustos y gallardos, que muy bien pudieran á cuenta de lo que dice *la porquería* hacer brotar cualquier dia unos chichones en la cabeza del Ruk (un servidor de vostés) y hacer salir algunos cardenales en las espaldas del Inocente (l' amich Lopez), y plantando luego el justiciero garrote en el suelo, exclamar: —¡Somos el hijo de Patxot y el nieto de L.... (¿Lasarte?), y entendemos no dejar infamar ya más el nombre de nuestros allegados, vivos y muertos, del modo vil y procaz con que se hace.»

¡Vels'hi aquí pintat per sa propia má al invencible polemista de Blanes! Ell, personalment, no es home capás per anar á trobar á ningú, ni per rebre tampoch determinadas visitas; y además está probat, que en la redacció del *Diluvi*

BANYS DE POBRE

— ¡Ay, Deu meu! ¿Vosté banyantse aquí, senyora Barcelona?

— Filla meva, no 'm queda altre recurs. ¿No-veu que 'ls meus *desadministradors* m' están deixant sense camisa?

no es admesa certa costúm, bona ó dolenta, que 's practica en moltes parts: d' aixó n' ha donat mil mostrás. L'*invencible polemista*, además, te la gracia, segons se 'ns asegura, de ferse guardar las espatllas pel sereno y 'l vigilant, las nits que surt, al dirigirse desde la redacció á casa seva,

(magnífica caricatura Sr Moliné!) y aixó que la distancia es curta, y apesar, además, de que no crech que ningú haja pensat may en embrutarse las mans en la cara de semblant tipo.

Donchs bé, aquest *valent*, que l' altre dia 'ns amensa-

va ab la presó, es qui avuy ens notifica que haurém d'entendrens ab *dos jóvenes robustos y gallardos*. Creyém inútil fer constar que 'l mateix cas que varem fer de aquella fem de aquesta última amenassa. Es mes: creyem que si 'ls *dos jóvenes robustos y gallardos* tenen enteniment y ganas de fer servir lo bastó de totes las maneres, ab mes utilitat per la causa de la *Salvadora* podran realisarho esgrimintlo sobre las costellas del amich imprudent que de tal manera 'ls posa en ridícul á n' ells y á n' als seus, que no avant á trobar als adversaris, empenyats en contar una verídica historia, y que la contarán fins al últim capítol, succeheixi lo que succeheixi.—Si lo que diu l' *Insensat* no es com presumím, un' altra de las moltas alucinacions del seu enteniment malalt, sápigam qui dega que nosaltres no acostumém á sortir may á buscar á ningú; pero que qui 'ns busca, 'ns troba. Sense blasonar de mata-moros, y sols si d' homes dignes, podem dir que de lo que afirmem ne tením donadas repetidas probas.

De totes maneres, quedi consignat que aquesta es la primera vegada que 'l *Diluvi* revela la tendencia d' esbravarse á causa de las mortificacions que sofreix, indicant lo recurs de las garrotadas, y aixó que no fá molts dias se burlava de que 'n D. O. de la *Publicidad* parlés de qu' en certs cassos era precis *tener alma*. Es lo únich que li faltava al *terrible polemista*; ja no tenia gayre *enteniment*.... ara podrem afegir que no te *memoria* ni... *voluntat*.

Peró no olvidi que lo que ha dit es molt perillós pel mateix *Diluvi*, perque si totes las personas á qui 'l periódich dels escándols sistemátichs ofen, mortifica, burxa, punxa, insulta y ridiculisa á tort y á dret y sense engaltar las mes de las vegadas, arriban á apelar al sistema contundent qu' ell, per primera vegada preconisa, temém que totes las fábricas de bastóns de Barcelona, no podran donar l' abast per ferli la mesura.

Admeti aquesta prevenció en justa correspondencia á la qu' ell ens fá. Y ara, demanant perdó al lector, per la llargaria del present preámbul, torném á lo de *La Salvadora*. Que 'l *Diluvi* estiga desmuntat, poch ens importa. Vinga llum. Endavant las hatxas.

P. DEL O.

LA SALVADORA

Historia de una societat de crédito

III

DE LA SALVADORA AL DILUVI

Aném á comensar la part tal volta més interessant del nostre treball, consistent en fixar y puntualisar las conexions entre la societat de las catástrofes y 'l periódich dels escándols. Pera seguir endavant no necessitém sisquera coneixer los datos interns administratius del *Diluvi* y periódichs antecessors: los que nosaltres possehim son del domini públich y bastan y sobran pera demostrar fins á l' evidencia la següent téssis:

«El *Diluvi* es fill natural y successor directe de *La Salvadora*.»

Ja 's veurá clarament, en lo curs dels presents articles, com totes las combinacions y totes las habilitats que hajan pogut ferse, tant pera salvar la propietat de l' empresa periodística, com pera amagar la seva naturalesa *salvadoreca*, si fins ara han sigut eficassos davant dels Tribunals de Justicia, no han servit per res davant del Tribunal de l' opinió pública. Una vegada més demostrarem que *per fondo que 's fassa 'l foch el fum sempre respira*.

Mes deixemnos ja de preámbuls, y aném al grá.

Ans que tot, es precis establir alguns datos cronològichs.

El Telégrafo publicá son número prospecte lo dia primer de Novembre de 1858 y desaparegué de la escena 'l dia 28 de Agost de 1871. Entre-mitj de

aquest llarch període sufrí una interrupció que comprén desde 'l 10 Agost 1866 al 30 Setembre 1868, en que *El Telégrafo* 's publicá baix lo títol de *El Principado*. Causas polítiques, com veurém després, motivaren aquest cambi.

Al desapareixe 'l *Telégrafo* en 28 de Agost de 1871, sigué substituït, desde 'l dia següent, per *La Imprenta*. Y aquest cambi de títol ja no obehí á motius polítichs sino á causas de una altra índole relacionadas ab *La Salvadora*, com demostrarem també ab plena evidencia.

Finalment, la *Imprenta*, suspesa á 9 de Febrer de 1879 per efecte de la ley Cánovas, sigué reemplassada, desde 'l dia següent per *El Diluvi*.

Tenim, donchs, la següent llista:

El Telégrafo.

El Principado.

El Telégrafo (segona vegada).

La Imprenta.

El Diluvi.

Quatre títols distints y un sol y mateix periódich verdader: quatre etiquetas y una sola mercancia. En los cambis s' enllassan uns títols ab los altres, sobre tot el de *Telégrafo* ab el de *Imprenta* qu' es el més curiós y 'l que més ens interessa. No creyém que 'ls homes del *Diluvi* siguin tan insensats que intentin prevaldres de aquest cambi de títols, per afirmar que l' actual *Diluvi* res té que veure ab la *Imprenta*, ni ab *El Telégrafo*. Si ho intentessin, consti desd' ara, que tenim probas més que suficients per pulverisar aquest argument de mala fé. Pero no creyém que ho fassin, perque no es de bons fills renegar del seu llinatge, y encare 'l dilluns últim, per no anar més lluny, parlava *El Diluvi* «de la única persona de esta casa (la seva) que tuvo conexiones con *La Salvadora*.»

Y ara, comensém per lo primer: comensém per la fundació de *El Telégrafo*.

Si 'ls homes de *La Salvadora*, ab independencia de aquesta desgraciada societat de crédito, haguessin fundat un periódich ab los seus diners y l' haguessen sostingut ab los seus esforços, menos mal per ells: la crítica no estaria tan ben armada com ara per combátrels. Pero no sigué aixís per desgracia seva.

EL TELÉGRAFO sigué fundat ab fondos de LA SALVADORA.—EL TELÉGRAFO, durant lo primer any de la seva publicació (qu' es sempre 'l més difícil) visqué á expensas de LA SALVADORA.

Vejám ara com vá anar la cosa.

L' article 11 dels Estatuts de *La Salvadora*, autorisava á la Junta pera publicar, quan ho cregués convenient, un *Boletín* al objecte de donar compte dels *sinistres ocorreguts* y dels *actes benéfichs* realisats per la societat. Prenent peu de aquesta autorisació, en lloch del modest *Butlletí*, fundaren un diari ab totes las campanillas. En la Memoria de Janer de 1859, donan compte als accionistas de aquest acort, y 'ls enllepoleixen dient: que la societat «gastava diàriamente 300 reales en anuncios, por cuya razón se había fundado por su cuenta un periódico que, lejos de ser gravoso á la compañía, prometía darle lustre y lucro, esperándose fundadamente que en vez de gastos obtendría utilidades.»

Aquest periódich sigué *El Telégrafo*. La seva aparició feu gran sensació á Barcelona. Lo mateix *Diari de 'n Brusi* 'l mirá com un rival temible, y ab motiu. Costava sols una pesseta al mes y donava dos edicions diàries. En aquell temps, en que 'l paper era molt més car que ara, periódichs de tals condicions no 's concebían. Pero 'l periódich

dich anava sortint, y de subscriptors y de pèrduas no 'n vulguin més: com més subscriptors més pèrduas—¡Aixó ray!—dirian los seus gerents.—*La Salvadora* paga. La qüestió es que 'l periódich s'arrelli: després ja veurém.

¿Y qui eran los principals encarregats de *El Telégrafo*? D. Fernando Patxot, fundador del periódich, y fundador y primer director de *La Salvadora*; D. Mariano Flotats, redactor del *Telégrafo* —é individuo de la primera Junta consultiva de *La Salvadora*; D. Manuel Patxot, redactor del *Telégrafo* y després del *Principado* y de la *Imprenta* y tenedor de llibres de *La Salvadora*, y D. Manuel de Lasarte, redactor del *Telégrafo*, del *Principado*, de la *Imprenta* y del actual *Diluvi*, y secretari general de *La Salvadora*.

Es á dir: unas mateixas personas cultivavan á la vegada *La Salvadora* y *El Telégrafo*:

Aixó sí: apesar de haver sigut fundat aquest periódich com á órgano de la societat, ni una sola vegada s'ocupá d'ella. *El Telégrafo* no coneixia á *La Salvadora* sino per saldar ab los fondos de la societat l'augment de gastos que produhia l'augment de subscriptors, atesas las condicions ruinosas de un negoci basat en donar per una pesseta al mes un periódich ab dos edicions diarias.

Aixís, res té d'extrany que *El Telégrafo*, á pesar del seu gran éxit editorial, perdés durant l'any primer de la seva publicació una suma considerable que s'evalúa en 10,492 \$ 431 milésimas. Pero 'l truch estava fet y 'l periódich arrelat.

Llavors las Juntas directiva y consultiva de *La*

Salvadora, en las quals, com hém dit, hi figuravan los indicats gerents y redactors de *El Telégrafo*, resolgueren emancipar á aquell fill pródich que s'estava menjant de viu en viu á la seva mare. Y 'ls Patxots y Lasartes que figuravan en las Juntas de *La Salvadora* contribuiren eficazment á cedir baix sertas condicions, la propietat de *El Telégrafo* als Patxots y Lasartes, gerents y redactors de aquest periódich.

Y desseguida, amos nous, vida nova.

L'acort de cessió fou pres per la Directiva 'l día 24 de Setembre de 1859 y confirmat per la Consultiva 'l día 1er de Octubre del mateix any.

Donchs bé—y fixinse en la coincidencia—desde 'l primer de Octubre, en que la cessió del periódich sigué ferma, lo preu de subscripció que fins á las horas havia sigut de una pesseta; sigué en lo successiu de sis rals. Mentres aquells senyors representaren los interessos de la societat, no tingueren l'idea salvadora (en lo bon sentit de la paraula), de l'augment de subscripció, ó si la tingueren no la posaren en planta. Se reservaren á ferho per quan ells siguessen duenyos absoluts del periódich. Y no esperaren ni un dia á realisarla. Cessió definitiva del *Telégrafo*: 1er Octubre de 1859 —Aument de subscripció del *Telégrafo*, 1er Octubre de 1859.

Desde aquell dia fins avuy, aquell periódich que mentres sigué propietat de *La Salvadora*, experimentá una pèrdua de 10,492 \$ 431 milésimas, ha sigut una font contínua de ingressos pels seus afortunats propietaris y pensionistas ó partícipes. *El Diluvi*, que tant aficionat se mostra devegadas

El Patata

El Mellaito

El Palmita

à investigar l' origen de certes fortunes, repassi aquests dats autèntics que li oferim, consulti 'ls llibres y documents que han de obrar en la seva administració, y dictis ell mateix la sentència, davant del Tribunal de la opinió pública, qual única lley radica en la consciència, y que per lo tant, no està subjecte à perdres entre 'ls laberíntics enredos dels judicis y litigis que alguns cops malogran la sanció dels tribunals ordinaris de justícia.

¿Volen saber ara baix quinas condicions siguié feta la cessió del *Telégrafo*? Los adquirentors se comprometeren à reintegrar à *La Salvadora* per cantitats mensuals lo déficit que li havia produhit.

Si solventaren aquest compromís ab la deguda puntualitat, no 'ns toca averiguarho à nosaltres. Per altra part no es gayre fàcil trobar avuy los assientos en los llibres de *La Salvadora*, ja que aquests van desapareixer y 's diu si sigueren cremats. Tals coses hi hauria en ells. Per cert, que la desaparició dels llibres, donà lloch à un altre dels molts procediments criminals, comensat al any 78 y terminat en 1887 com tants altres per auto de *sobresseiment provisional*, lo qual vol dir que qualsevol dia pot tornarse à remoure la causa.

No entrém avuy en mes detalls sobre aquesta famosa desaparició dels llibres, ni designém lo nom de las personas complicadas en la causa, perque 'ns separariam del plan que 'ns hem trassat, y tal volta distrauriam l' atenció del públich, que ara mes que may necessitem mantenir integra y fixa.

Avuy hem relatat l' historia de la fundació del *Telégrafo*. Ab aixó n' hi ha prou per ara.

Divendres vinent contarem ab tots los pels y senyals la transformació del *Telégrafo* en *Imp.enta*, l' únich cambi de títul en la llarga historia de aquest famós periódich, que no obeheix à motius de indole política.

Fins à divendres.

P. DEL O.

LO PITJOR

Passejantme l' altre día per la Rambla, vaig trobar al doctor Rocapelada; y després de saludar'l recordantme que tenia un amich fa temps malalt; vaig preguntarli:—Doctor; y donchs Fulano ¿qué tal, que fa temps que no l' hi vist? ¿continúa delicat?— Y posant la cara seria tant que casi m' espantá, lo doctor va contestarme. —Senyor meu: l' enfermetat del séu amich, per desgracia... ha tingut mal desenllás. —De manera que Fulano... —Está ja del tot curat; pero 'm deu trenta visitas y... no me 'n vol pagar cap.

LLUIS SALVADOR.

LO VANO

—¡María!...
—¡Alfredo!... No 't veyas... ¿T' hi fet esperar molt?

LOS INGLIS

Encarcarats van venir,
encarcarats van rondar,
y al cap-de-vall per variar,
encarcarats van sortir.

—Si, pero no hi fa res: has vingut, ja estich content. ¿Qué li has dit al teu marit, per motivar la teva surtida?

—Que anava à Sarrià à casa la dida, à veure 'l nen.

—¡Ja ja! ¡Pobret!

—¿Lo nen?

—Lo teu marit: sembla qu' es una bella persona.

—L' he deixat mes cremat que 'l mon. Té un mal de caixal que li fa veure las estrelas. Si no hagués sigut aixó, volia venir ab mi.

—¡Ay! ¡benehít mal de caixal! Deu fassi que 'n tingui tots los dias de la seva vida.

—¡Alfredo! Ets molt cruel. ¡Cabalment avuy que 'l pobre m' ha regalat un vano!... Miratel es de gran tamanyo.

—¡Caramba! Aixó es simbólich: dos cors atravesats per una fletxa. Suposo que serán lo téu y 'l méu.

—Y à l' altra part, repara 'l méu nom.

—¡Quín home més previsor! Aixó deu ser perque

si acás lo perts pugui ferlo cridar pel nunci. ¡María! Vaya unas lletrassas. Semblan lo cartel de la plassa de toros.... ¿Sabs que se 'm figura que 'l téu marit es un poca solta?...

—Bé: deixém estar á n' ell y cuydémnos de nosaltres. ¿Cap ahónt aném? Aquí no hi estém gayre segurs.

—Jo soch de parer d' anar al Parch. En aquesta hora alló está molt desert y ara las fullas hi han format uns reconets y uns amagatalls mes deliciosos!....

—Aném. Caminém separats, que la gent no 'ns noti.

Lo *duo* 's desapareix, marxant á certa distancia l' un del altre. Aixó sí, cada quatre passos ella 's mira á n' ell y ell somriu á n' ella. ¡Son molt dissimulats los enamorats de contrabando!

Ja son al Parch.

—¿Seyém aquí?—diu ella, indicant un banch ab la mirada.

L' Alfredo s' apressura á sentarse y la María 's coloca amorosament al seu costat.

Xiu... xiu... xiu!... ¿Qué deuen dirse? Ells ho saben. Com aixó no son assumptos nostres, lo millor será deixarlos estar... y que s' enrahonin lo que vulguin.

Torném á Barcelona.

L' home de la María 's passeja amunt y avall del pis, apretantse la galta ab un mocador y donant tals puntadas de peu als mobles, que un ebanista que ho veyés no deixaria d' alegrarsen. Si alló segueix d' aquell modo, hi ha trastos per pochs dias.

—¡Malehit caixal! —exclama de repent lo pobre senyor empuyant lo bastó, agafant lo sombrero y posantsel d' una revolada:—¡No'm puch aguantar mes!.. A cal dentista.

Y aixecant una mica mes la veu:

—Quimeta—diu á la criada:—surto. Si la senyora torna, dígu-li que soch á ferme arrencar alló qu' ella ja sab....

—¿Alló?... Está bé.

Lo desesperat senyor tanca la porta ab un cop sech y 's planta á corre escalas avall.

Va massa depressa: no podriam seguirlo. Y además ¿qué n' hem de fer nosaltres del seu mal de caixal?

Torném, torném al Parch, á veure á quinas alturas está la enamorada parella.

No s' han mogut del mateix banch. O si se n' han mogut, hi han tornat, perque encare hi seuen.

Una diferencia 's nota, no obstant. Ella está molt seria y ell fa ninots á la sorra ab la punta del bastó. ¿Pausa llarga?... Aquí ha passat indubtablement alguna cosa.

¡Ah!... Ja reprenen la conversa: ara averiguarém lo que hi há.

Parla ell:

—¿Es dir que no vols donarme aquest gust?

—Pero, home, no siguis tan quisquillós. ¿Quin mal te fa 'l vano?

—¿Quin?... Es un regalo d' ell, un recort d' ell; es impossible que ventante no pensis ab ell continuament. Creume, 'ns portará desgracia.

—Vés, no siguis criatura. ¡Es un regalo d' ell... dius tú. ¡Cóm si lo que béch, lo que menjo y lo que gasto no procedís d' ell també!

—¡Oh! Aixó es diferent. Aquest vano porta malicia. ¡Dos cors!... ¡lo téu nom!... Creume, estripal y dígalí que l' has perdut.

—Vaja... ho faré. Pero deixamel usar uns quants dias al menos. Pérdrel lo mateix dia d' estrenarlo, 'm sembla una mica massa fort.

—M' hi conformo...

—¿Estás content ara?

—Sí, María meva: ets la criatura més mona!... la...

—¡Cuydado, que 'ns podria veure algú...—

La conversa segueix en veu tan baixa, que ni 'ls aucells que al derrera seu saltironejan poden recullirne una sílaba. La lleugera brisa gronxa dolsament las fullas dels arbres y de tot arreu arriban onadas de perfums que aixamplan l' esperit y omplan lo cor de sensacions indefinibles.

Pero... ¿qué? A lo millor del diálech, la María llensa un xiscele sofocat y murmura tremolosa:

—¡Ell!... ¡Lo meu marit!...

—¡Reyna Santíssima!... ¡No 'ns podém escapar per en lloch?...

—¡No; es massa á la vora!

—¡Cuyta!... ¡Obra 'l vano!...

—¡Tens rahó! Aixó 'm salvará. —

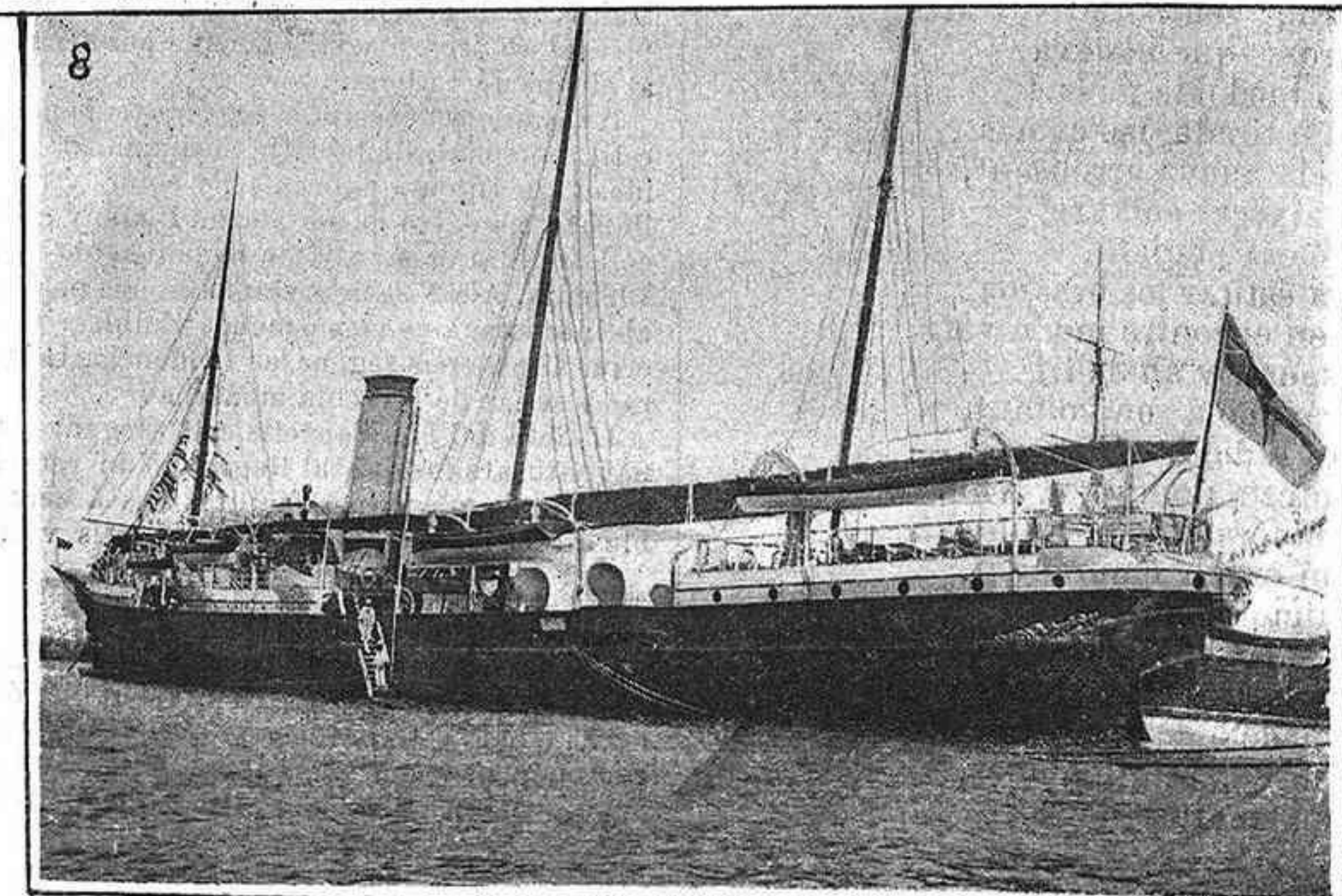
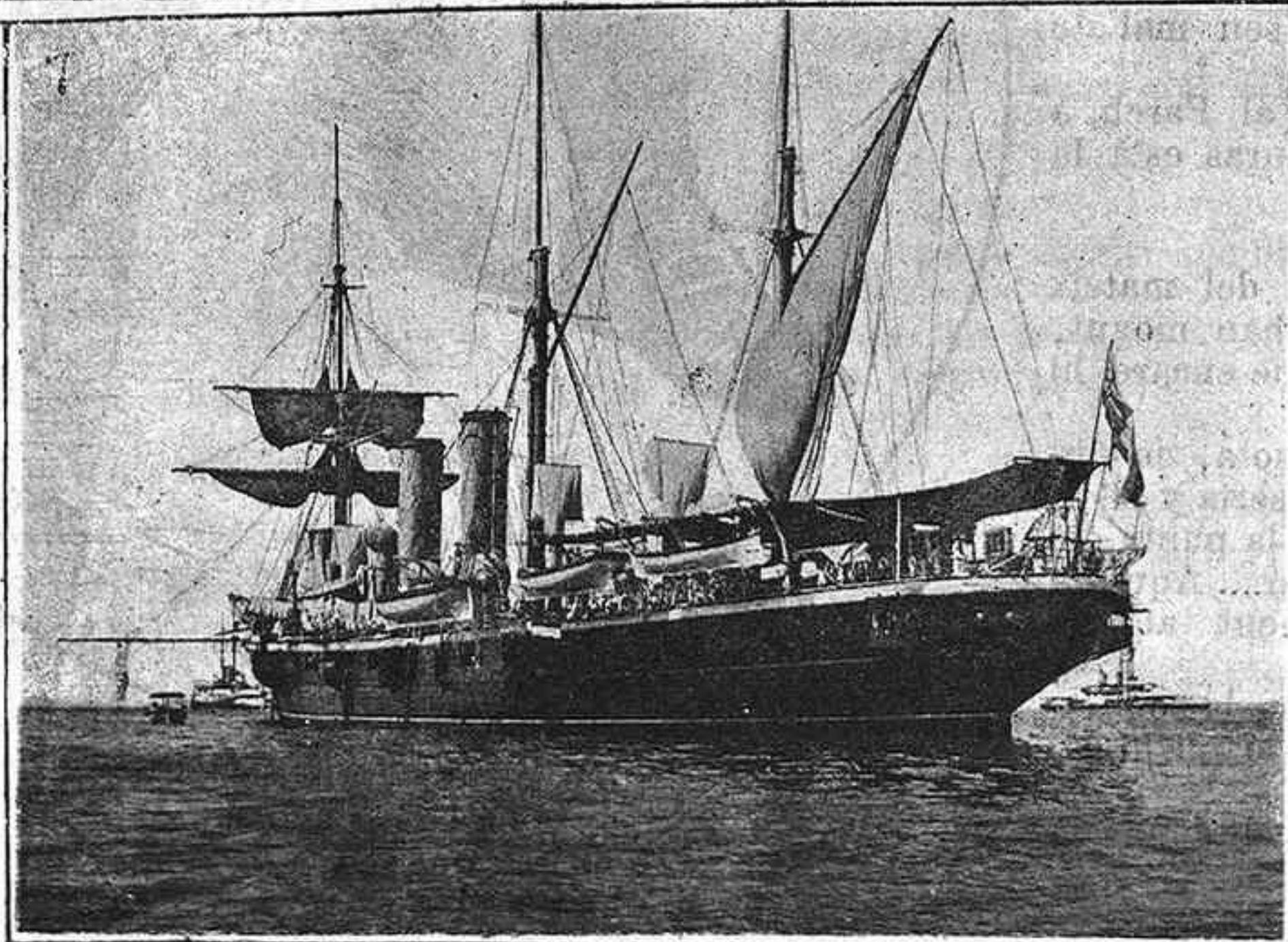
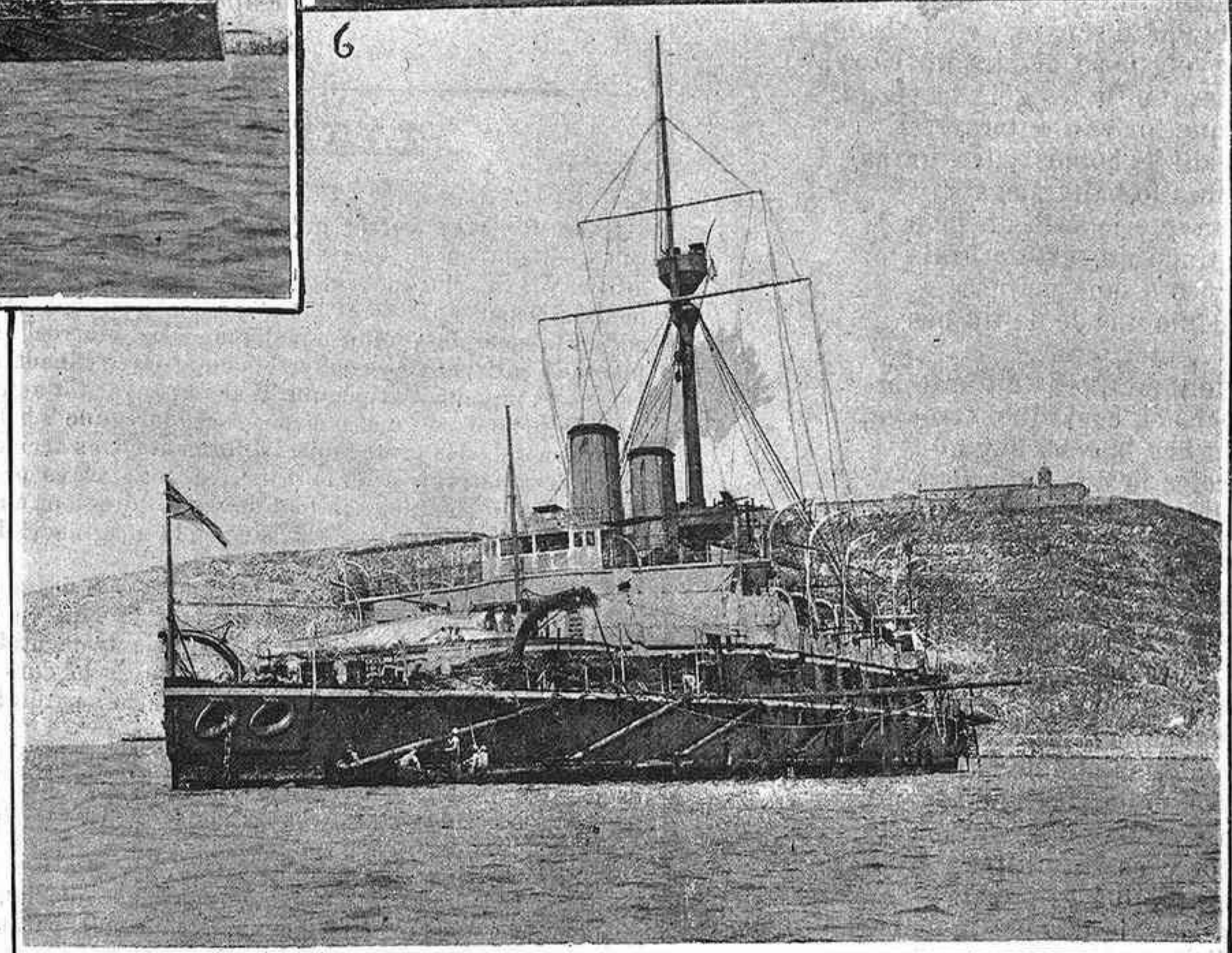
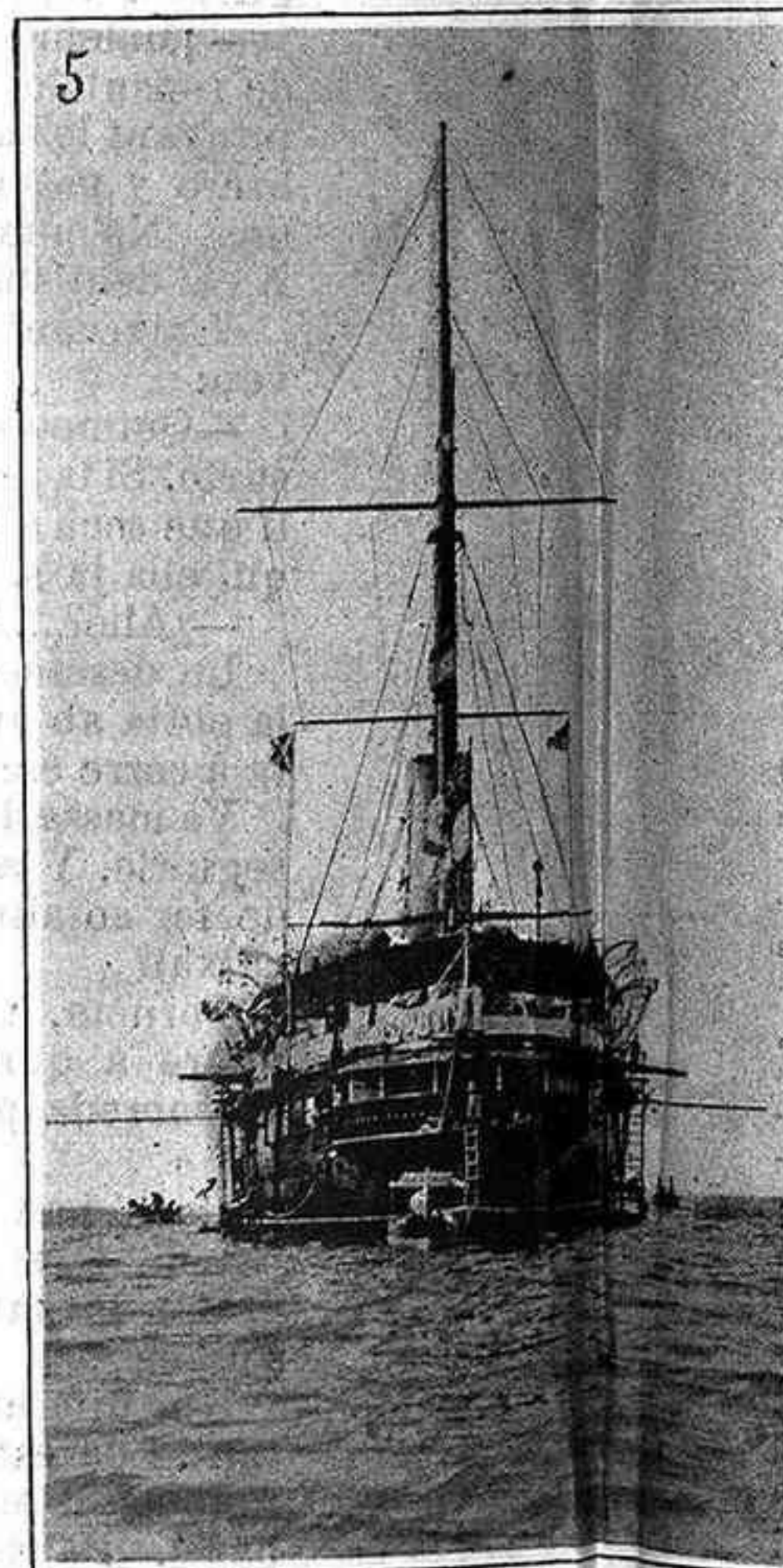
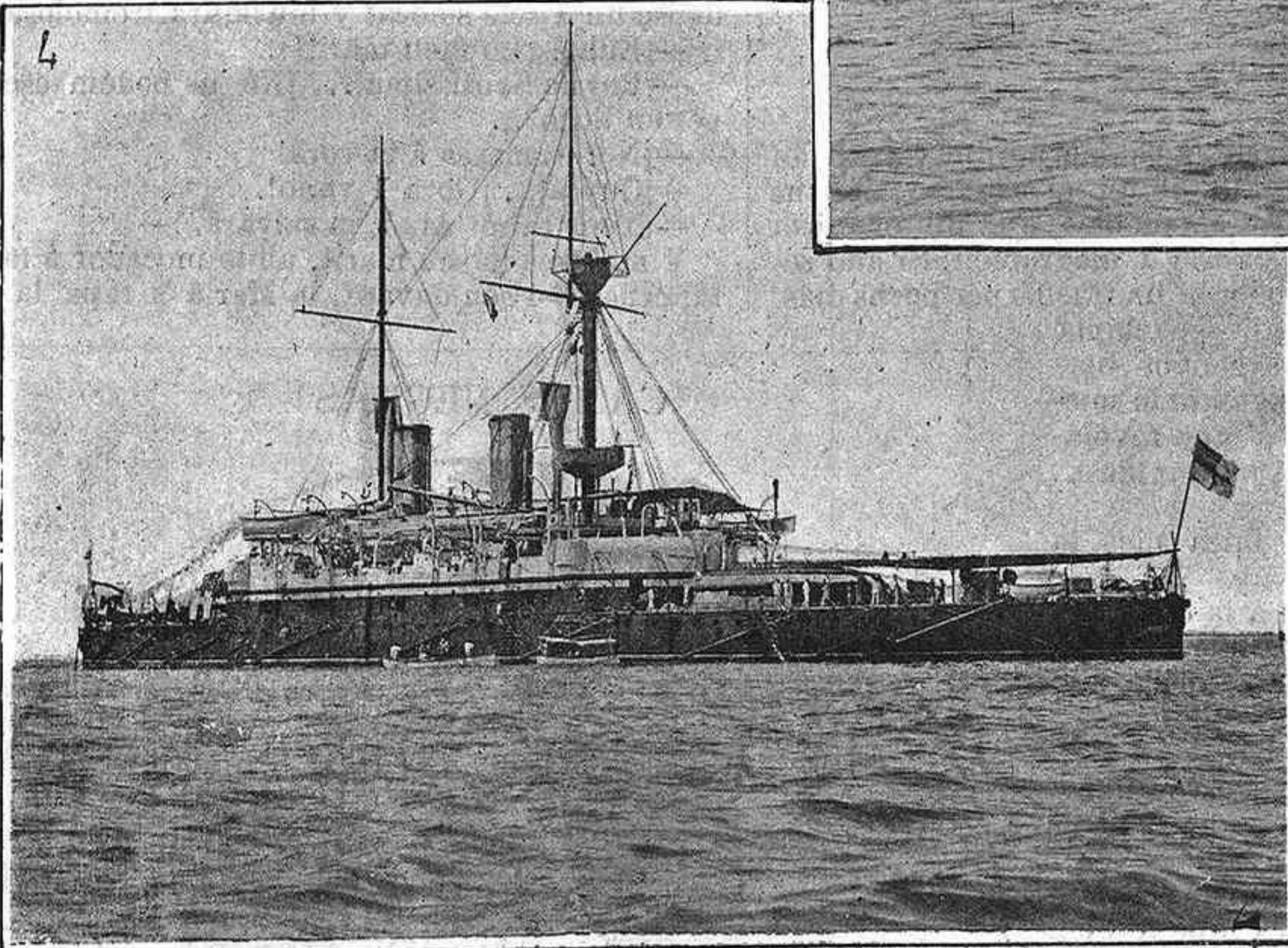
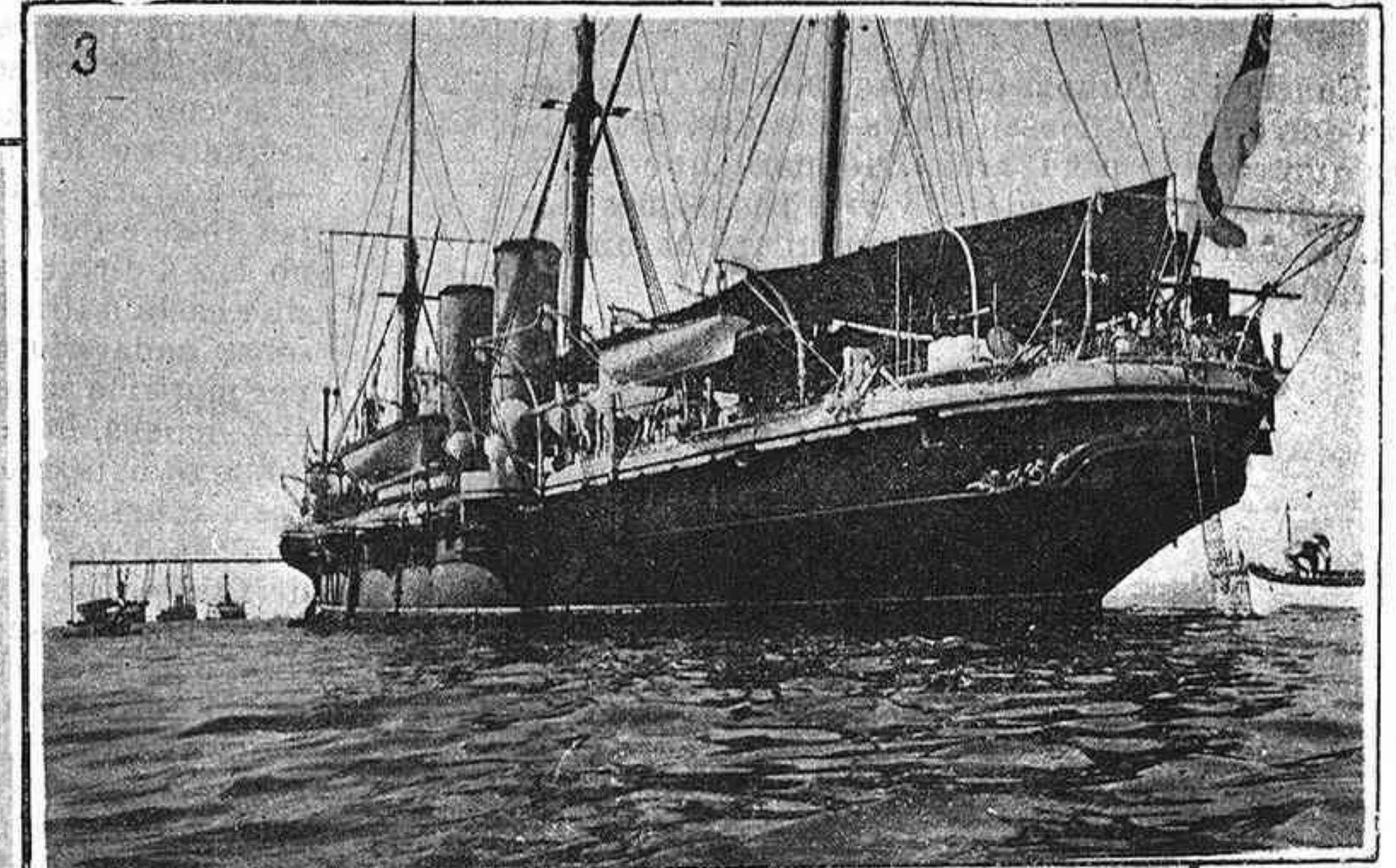
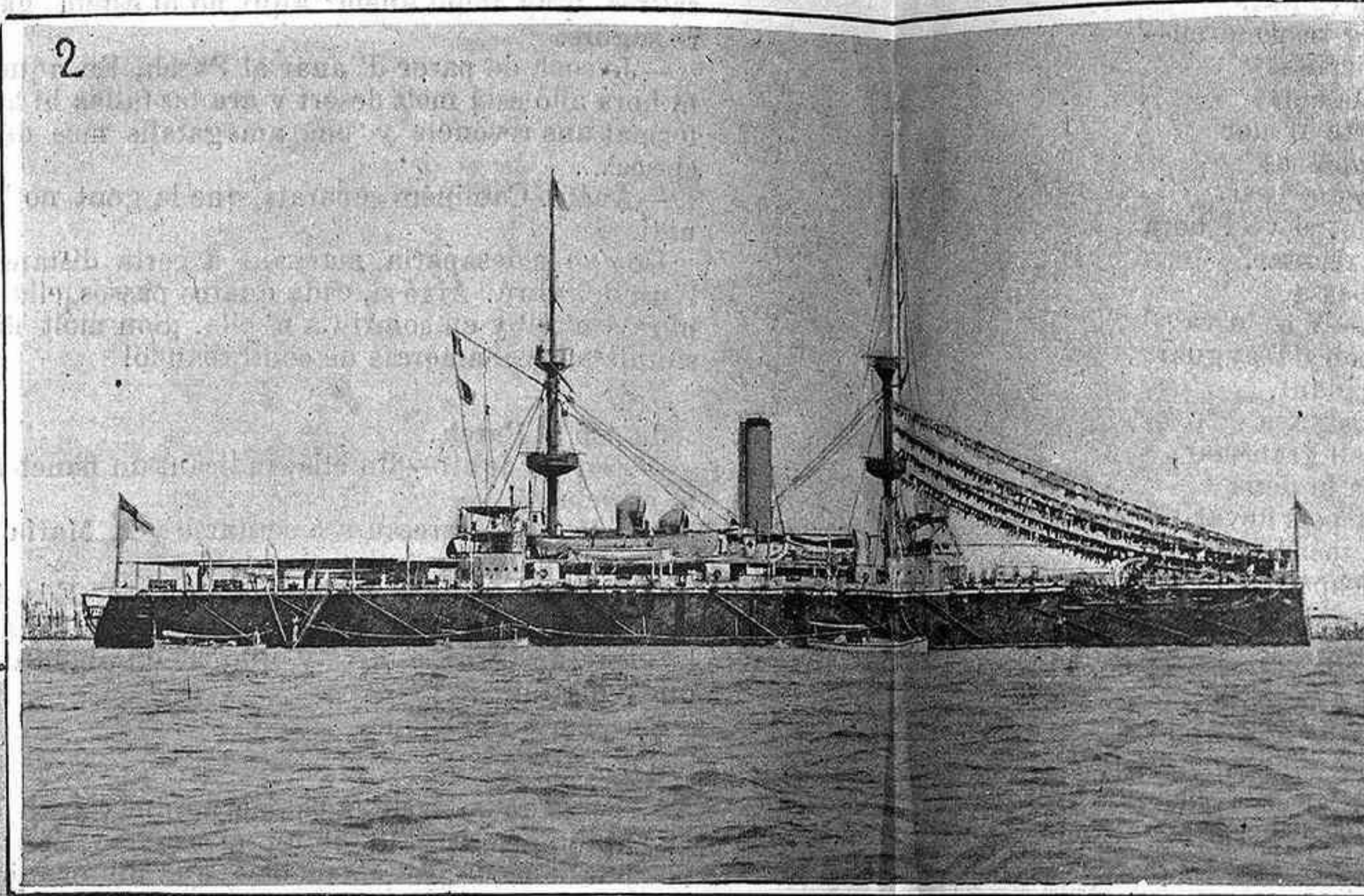
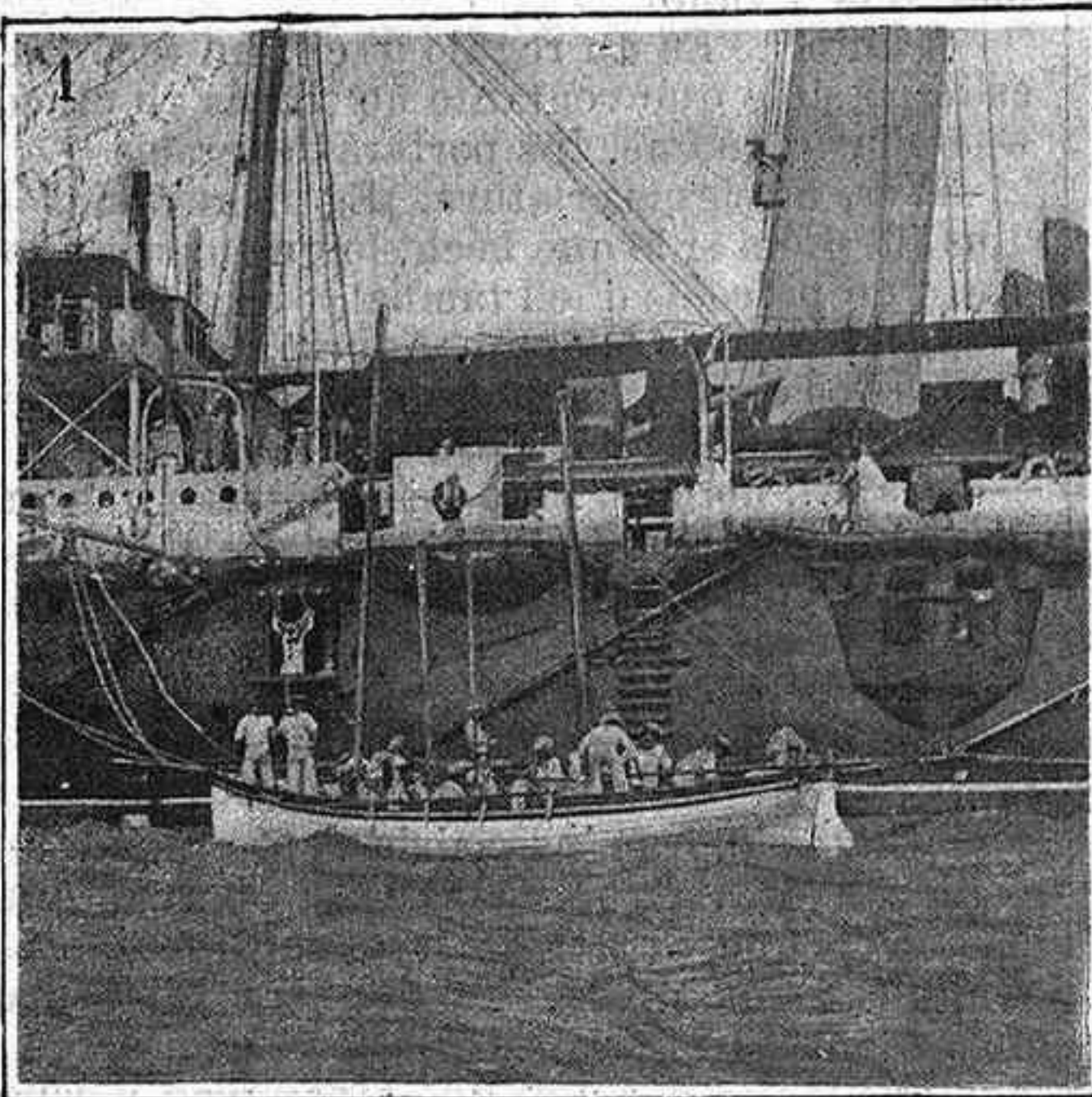
Y mentres lo seu marit, ab lo mocador á la galta, crusa pel seu davant, la María 's tapa la cara

CAMAS NEGRAS

Si no fos que l' una es lletja y l' altra en cambi es molt mona, casi diriam que son d' una mateixa persona.

LA ESQUADRA INGLESA A BARCELONA

1. Eolus.—2. Ramillies.—3. Arethusa.—4. Sans-Pareil.—5. Edgar.—6. Anson.—7. Capdown.—8. Surprise.

ab lo colossal vano que ha estrenat aquell demati y que porta 'l seu nom en la part visible.

 ¿Conclusió? Tothom pot imaginársela. Tres bocas que cridan y llensan malas paraulas, dos bultos que rodolan per l' arena, un marit que renta 'l seu honor á garrotadas... y vint passos mes enllá un municipal que fuma tranquilament un cigarrillo sense adonarse de res.

A. MARCH.

A SAN SEBASTIAN

Tant y tant sentir parlarne d' aquesta casa de banys, un dia, allá á mitja tarde, vaig voler fé un cop de cap.

M' expresso aixís, porque costa pendre 'l bany allí ¡tres rals! y jo, (no mentint en dirho) francament, no 'ls puch gastar.

Donchs si senyors, com els deya, vaig volguerhi pendre un bany; no porque 'm fes goig la platja: era que 'm van enterar que allí 'ls homes y las donas prenían lo bany plegats y com que jo soch un jove que tinch un cert natural y penso d' una manera y calculo ans de da un pas y etc., etc., etc....

(ja deuen quedá enterats.)

Donchs sí, com dihent anava, se 'm fica la ceva al cap de voler fé una cunquista als banys de San Sebastian. Dit y fet, vareig entrarhi, pago, 'm despullo y, ay, ay, ¡quin bé de Deu de morenas, rossas, nenas y mamás, flacas, grassas, tendras, duras.... Alló semblava un Serrall.... Hi havia dona que, al véurela feya agafar mal de cap. ¡Quina delicia! ¡Delicia com aquella no hi vist may! Jo tot y estant dintre l' aygua suava pero á gran raig! Per fi—vaig dirme—ja es hora—quan vaig veure dintre 'l mar á una rossa que nadava, ¡y quin modo de nadar!

Tota estirada, las camas ab gracia anava arronsant, lo cap aixecat enlayre, la cabellera penjant, y vinga estirar los brassos.... Jo al seu encontre me 'n vaig sens espera, y ab deliri m' aproximo á son voltant, la miro, li dich:—Hermosa.— Em contesta ¡goig mes gran.—Jo senyoreta;—continuo— de vosté estich emprendat, si l' estimo tant veyentla despullada, ¡pot pensar quan va vestida, empolvada y arregladeta de cap, si deu ferne palir d' homes, si 'n deu tragar de sal,

si....—en fi, vaig ferli elogis potser deu minuts ó un quart. Al últim, quan ja acabava, riu un xich per sota 'l nas y 'm contesta:—¿Va de serio lo que vosté m' ha contat? —Si senyora—vaig respóndreli— per vosté estich disposat no sols á dir vritats netas sino hasta á tirarme al mar sense nadar ni carbassas per morirme si ho dú 'l cas. —Y donchs, bueno, si vé l' hora qu' aixó haja d' executar, posis aquesta carbassa que ara li dono....—Y se 'n va deixantme mort sobre l' aygua: perdo las forsas nadant, y tot notant que baixava fins al fons d' aquell gran mar, sento que 'm crida la dona y diu:—Noy, ja 't pots llevar, mira son las vuyt tocadas; avuy fas tart al despaig.

SALVADOR BONAVIA.

LLIBRES

SARA ROSALES *novela* per D. JOSÉ VANCELLS Y MARQUÉS.—Cada hù en literatura té 'l seu modo especial de sentir, y 'l Sr. Marqués cultiva 'l género *bleu* qu' estava de moda allá pels anys 60 al 68. Aquell expòsit que arriba á ser un famosíssim pintor; aquella mora del Marroch, transplantada á Espanya y convertida en la més refinada de las europeas; aquella Fátima que l' acompanya; tot aquell aixam de personatjes mes ó menos secundaris que 's bellugan al entorn dels dos protagonistas, formant novas accions que tenen escassa relació ab la principal, tot aixó es propi de un género que no busca la font de sas inspiracions en l' observació de la realitat vivent, sinó en la imaginació del novelista.

Lo Sr. Vancells blasona á la vegada que de molt bon cristiá de apassionat anti-naturalista, Crech qu' en lo Decálech hi ha un manament que prohibeix la mentida y á pesar d' aixó 'l católich Sr. Vancells, en tot lo curs de la novela, no fá mes que dir mentidas (literarias, naturalment) y mentidas ab pretensió de bonicas.

Es un art el seu compost y remilgat, convencional fins al excés; molt bó pels que creuen que aquests artificis poden fer mal á l' escola naturalista tan plena de cruesas; mes per nosaltres complertament ignocent.

L' obra está escrita ab rebuscat primor. Se veu que 'l Sr. Vancells emplea moltes horas regirant lo diccionari de la llengua, y 's veu també que quan troba una paraula estranya y desusada, 's considera felís y s' apresura á emprarla ab preferencia á las que per ser mes corrents están al alcans de tothom.

Avuy que tot escriptor procura tenir personalitat propia, estil personal, llenguatge íntimament relacionat ab las ideas que intenta expressar, y colors y matissos no enmatllevats, no deixa de ser xocant l' afany ab que el Sr. Vancells acut al mostruari de la botiga de la Academia de la Llengua. Aixís se fabrican mosaichs mes ó menos vistosos, ab incrustacions mes ó menos visibles: pero aixís no s' escriu, á lo menos segons las tendencias independents, sinceras y sanas de l' escola moderna.

L' obra del Sr. Vancells está elegantment impresa. ¡Benaventurats los que al llegirla s' hi recrehin, porque ells gosarán de una mansa facilitat fins á cert punt incompatible ab las lluytas, las agitacions y 'ls vértichs de la vida!

Altres llibres rebuts:

*** HISTORIA DE LA CUESTIÓN SOCIAL, per D. FRANCISCO PÍ Y ARSUAGA.—Hém rebut los dos primers quaderns de aquesta publicació que, á jutjar per los datos que contenen, promet ser una obra tan interessant com oportuna.

*** MA PRIMERA CULLITA.—Quadernet de quadros en

L' ISTIU

¡Quí fos rosa purpurina,
per banyarse sense agravis

en l' alenada divina
d' aquests deliciosos llabis!

prosa deguts al jove escriptor de Reus *D. Antón Maria Boada*.

* * * FET Y PASTAT.—Juguet portat de Fransa á Catalunya per *D. Joseph Maria Pous* y estrenat ab éxit al *Teatro Romea* 'l 23 de abril últim.

* * * A LAS FOSCAS, monólech cómic en vers catalá original de *Salvador Bonavia*, estrenat ab aplauso á la Societat de Claris lo 10 de Juny de 1894.—RATA SABIA.

¡QUE HAS FET DESGRACIAT!

SONET

Dedicat al amic *H. G.* ab motiu de son casament

No sé si t' has begut l' enteniment
ó si, de viure bé, ja estás cansat;

pero aixó de que tú, t' hajas casat,
no ho sé comprendre bé, ho dich francament.

L' acte qu' has fet es propi d' un valent
ó d' un qu' estigui molt desesperat;
y si, tu, ab gran valor, l' has realisat
no crech que ho hajas fet inconscientment.

L' importancia, per tant, no ignorarás
de la carga que 't posas sobre teu,
y qu' estás obligat á sostení

No obstant, y si ara tu, 't veus incapás
de poder dur eixa pesada creu,
¡ja sabs que sempre pots contar ab mí!

EGO SUM.

LIRICH

Una funció escadussera, de caracter benèfich, organizada per la *Societat italiana obrera de socorro mútuo*, se celebrá l' últim dissapse, vejentse notablement concorreguda y alcansant un éxit extraordinari. Se posá en escena *La Favorita*, en qual execució s' distingiren notablement la senyora Clerici de Lauthier y 'l tenor Sr. Morera. Aquests artistes y 'ls Srs. Borgioli y Leoni, igual que 'l mestre Vehils, obtingueren merescuts aplausos.—La banda municipal amenisá 'ls intermedis, y durant l' últim se dispará un vistós castell de fochs artificials.

TIVOLI

S' han donat algunas representacions de la sarsuela *Sueños de Oro*, á cárrech de las Srtas. Pretel, Martínez y Pérez Cabrero, de la Sra. García de Pinedo y del Sr. Carbonell.

Ab tals elements no té res d' extrany que 'l desempenyo sortís molt ajustat, y que 'l públich tingués ocasió freqüent de aplaudir, demanant la repetició dels números de música més notables.

**

S' están fent los preparatius per estrenar l' opereta de gran aparato *Miss Robinson*, música del mestre Varney y nova á Espanya, arreglada per l' afortunat arreglador de *Miss Helyett*, Sr. Graner.

Miss Robinson tenim entés que será posada ab rumbo, ab decoracions novas de 'n Soler y Rovirosa y un luxós vestuari.

NOVEDATS

La companyia Calvo-Jiménez, després de una llarga y fructuosa campanya, ha terminat los seus compromisos.

Los molts amants del art dramátich que conta Barcelona, ara no sabrán ahont anar, puig la nostra ciutat se queda sense un sol teatro ahont se cultivi l' art de la declamació.

**

Si es que s' han presentat algunas dificultats qu' entorpeixen l' anunciat projecte de donar á n' aquest teatro una serie de funcions d' ópera italiana, celebrarem que desapareguin, y que las representacions pugan portarse á efecte.

S' havia encarregat de la direcció de la companyia 'l mestre Goula (fill) y figuravan entre 'l personal de cantants, alguns estimats artistes molt aplaudits pel públich barceloní.

ELDORADO

La companyia Gargano ha comensat ab molt bon peu la seva campanya. Ab tot y debutar ab una opereta que no té ganxo y que fins sembla impossible que sigui del famós Offenbach, l' execució sigui tan primorosa, tan ajustada, y 'l personal que aná desfilant davant del públich tan simpátich y agradable, que *La Perichole*, que confiada á altres artistes, hauria sigut un fracás, se convertí en un éxit.

Comensar aixís es posar á proba las condicions artísticas de una companyia. Molt festejada 's veié la Sra. Soarez que á mes de ser guapa de debó, posseheix una veu extensa y de un timbre agradable. Aquiles Gargano, tenor bufo, se 'n emportá desde 'l primer moment al públich. Es un graciós de bona lley, que no té necessitat de acudir al recurs de las exageracions pera fer riure. Finalment lo tenor Aconti es també un excelent artista en tota la extensió de la paraula.

**

Després de *La Perichole*, va representarse *La Mascota*. La famosa obra de Audrán que tothom se la sab de memoria tingué un éxit ruidós. Lo duo del acte primer tingué de ser repetit, entre 'ls aplausos del públich, y en Gargano, interpretant lo paper de *Princep*, de una manera acabada, siguié l' héroe principal de la representació.

En resúm: la companyia en conjunt y detalladament, es de las mes notables en lo seu género qu' hém tingut ocasió de veure en los teatros de Barcelona. No era, donchs, injustificada la fama de que ha vingut precedida.

GRAN-VIA.

En aquests moments el teatro de la *Gran-via* monopolisa 'l género de las sarsuelas curtas.

Y mentres cada nit representa las obras més celebradas del repertori, prepara per aquesta nit l' estreno de una nova producció titulada: *El duo de la Sultana*, y anuncia haver rebut las novas obras del mestre Chapí: *El Reclamo* y *Los Mos-tenses*, que á la major brevetat posará en escena.

Aixís es com s' ha de fer pera correspondre al favor del públich.

JARDI ESPANYOL.

Adriana Angot, *Molinero*, *Sobrinos del capitán Grant*, *La Tempestad...* y per fi de festa, l' antiga y popular sarsuela *Los Madgiales*.

Ab aquestas produccions y la fresca, qu' en aquestas nits calurosas, se disfruta en aquell local, no es extrany que 'l públich s' hi deixi caure, corresponent als esforços de la empresa y de la companyia.

CIRCO EQUESTRE.

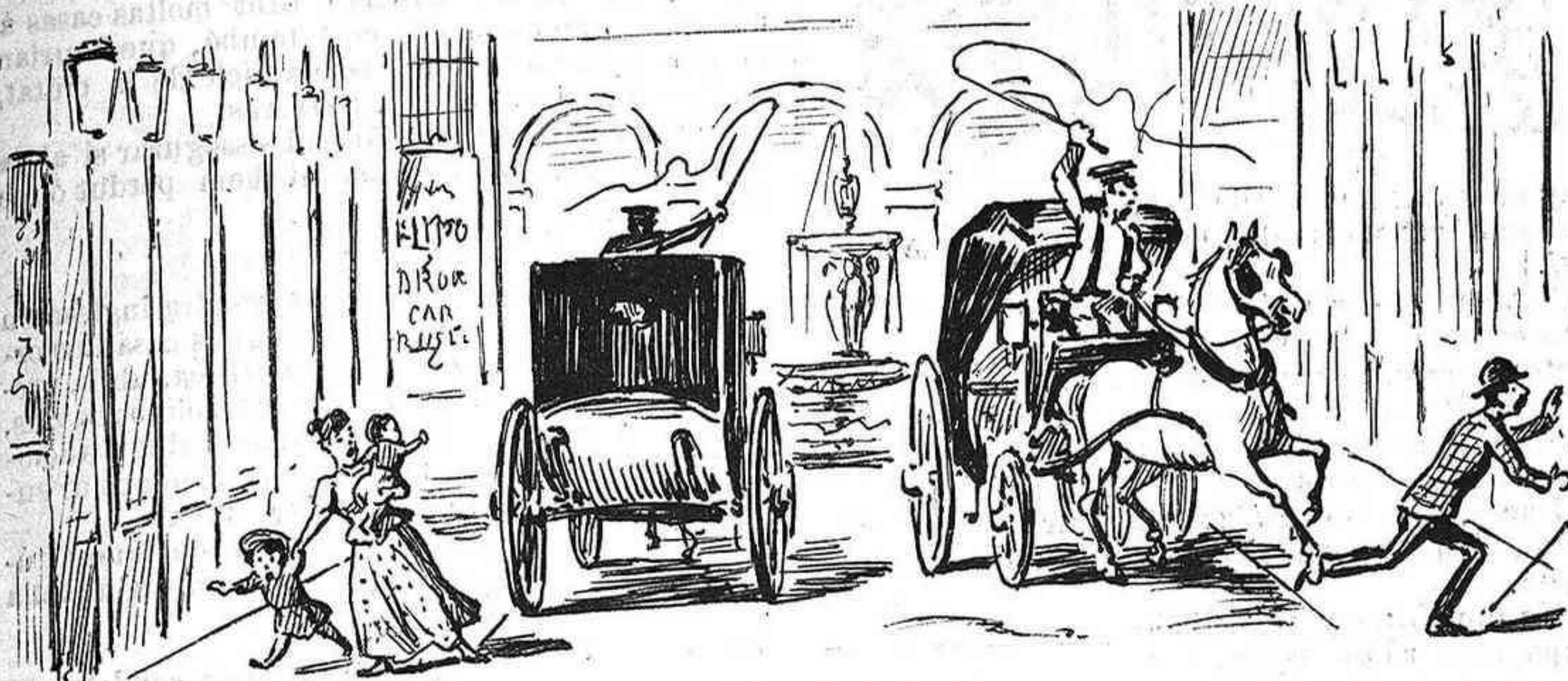
Ab las divertidas pantomimas de la troupe Adams, que ara últimament ha posat *El caballero Sforzia*, alternan artistes com Miss Zampa, que físicament es un primor, y com á gimnasta fa verdaderas maravellas en lo trapezi y en l' escala fixa, y com *Los Relámpagos*, que desde la nit del seu debut son objecte de una continua ovació per part del públich.

Tants elements reunits fan que 'l Circo de la Plassa de Catalunya estiga avuy en lo plé de la temporada.

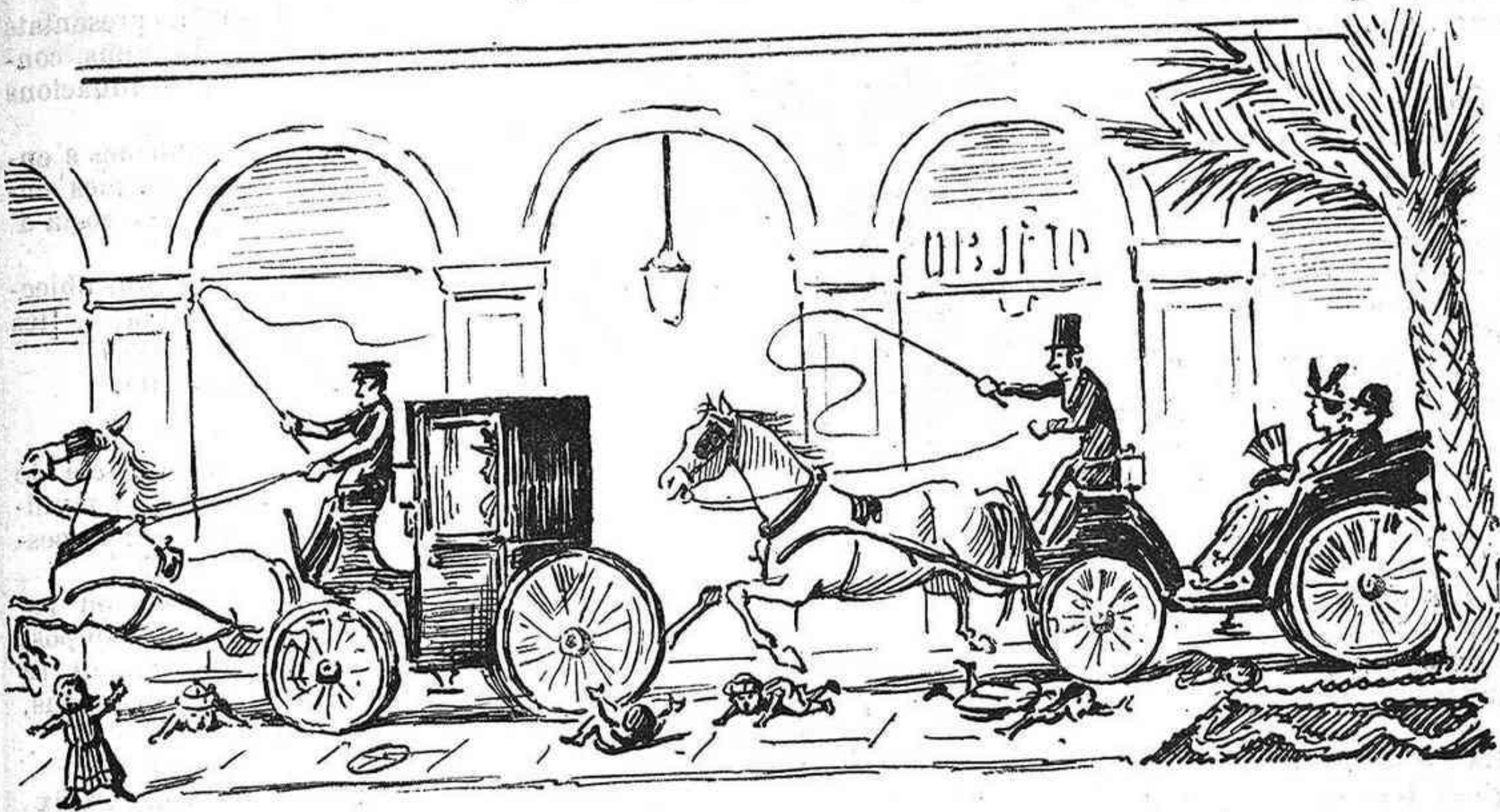
N. N. N.

✱

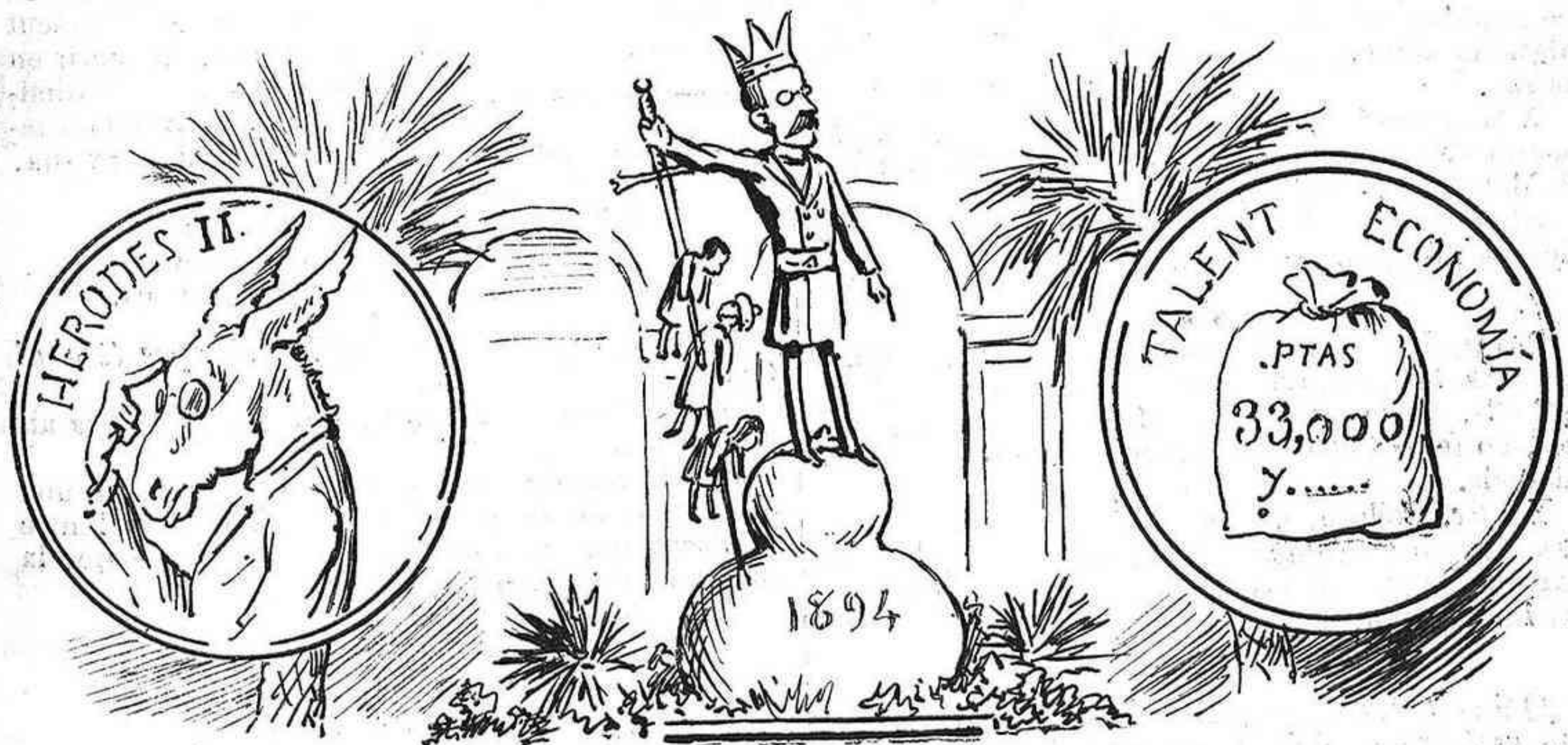
ANIMALIAS MUNICIPALES Ó SIGA LA ENTRADA DE COTXES A LA PLASSA REAL

Carrousel à cada instant, per darrera y per davant.

Gran protecció á la elegancia y destrucció de la infancia.

La medalla que 's proposa pèl inventor de la cosa.

Quan un home està de desgracia, fins quan vol senyarse 's treu els ulls. O sino aquí tenen *El Diluvi*.

Dias enrera describia ab gran riquesa de detalls lo bateig de una minyona de uns 24 anys, que haventse de casar, va trobarse ab que no tenia partida de batisme, y que per adquirir aquest document indispensable, va determinar ferse administrar de nou aquest sacrament *sub-conditione*.

L'acte, segons el *Diluvi*, va tenir lloch á la catedral, ahont diu que reynava una animació inusitada.

«Un numeroso y regocijado grupo penetró en la catedral. Picónos la curiosidad y tras él entramos en el templo.» Es á dir: lo *Diluvi* hi era, ell ho va veure, y ell ho descriu.

Donchs sápigán que aixó no es cert: ni ell hi era, ni á la catedral ni en cap més iglesia de Barcelona va haverhi tal bateig. Un periódich va desmentí 'l fet, y 'l *Diluvi* fins ara ni la pena s'ha prés de rectificarlo.

Apuntis el *Diluvi* á la llista aquesta nova planxa, y no s'olvidi de consignar que la imaginaria minyona que havia de batejarse, segons manifesta 'l *Diluvi*, 's deya *Salvadora Pubill*.

¡*Salvadora*, precissament! Vaja: está vist que pel *Diluvi* las *Salvadoras* tenen molt mala sombra.

La presencia de l'escuadra inglesa ha contribuít durant uns quants dias á l'animació de Barcelona.

Per cert que, com de costum, en semblants cassos, van ocorre algunas escenas sumament cómiras.

A las pocas horas de arribá 'ls barcos, un inglés seguit del seu gos, passava per la Rambla de Santa Mónica, y 'ls del llas van agafarli.

Al poch rato n'agafavan un altre y un altre després: ó sigan tres en poca estona.

Los inglesos van reclamar, per las vias diplomáticas, lo rescat de aquells animalóns, fundantse qu'ells, al desembarcar á Barcelona seguits del gos, no tenian coneixement de las disposicions municipals.

Y 'l Sr. Collaso, més amable ab aquests inglesos, que ab los *inglesos* de la Casa Gran, va manar que 'ls tres gossos siguessen posats en llibertat immediatament.

¡Qui sab si, ab aixó, Barcelona va lliurarse de una catástrofe... ó de una ventatja!...

Perque si 'ls acorassats arriban á fershi á canonadas, es cert que haurían tirat moltes casas á ferra; pero no es menos cert també, que haurían preparat la reforma del casco antich de la ciutat, segons lo projecte del Sr. Baixeras.

De manera qu' es molt difícil assegurar si ab la devolució dels tres gossos hi hem perdut ó be guanyat.

Aprofitant la estancia de la esquadra inglesa en las ayguas de Barcelona, la coneguda casa Rus organisá una expedició marítim-artística, ab lo propósit de treure fotografias d' aquells colosos navals, de qual expedició formaren part lo distingit aficionat don Rupert Ibañez, ilustrat comandant d' enginyers y 'l fotógrafo de LA ESQUELLA.

Los nostres lectors poden apreciar en aquest número los hermosos y artístichs resultats d' aquella pintoresca excursió.

TORNANT DEL BANY

Per més que pensa y medita, resoldre 'l dupte no pot: lo que l'ha picat al aygua, ¿era un peix ó un homenot?

La qüestió dels candelabros de Casa la Ciutat cada dia va sent mes divertida.

Tot son dictámens presentats y retirats, notas de preus, consultas á périts, insinuacions misteriosas...

Lo mal es que com mes s' enrahona del assumpto, mes embolicat resulta y mes costa d' entendre.

Y vels'hi aquí que uns objectes destinats á donar llum, [tes á judicar per las senyas per ara sols donan fum.

A Sans, á conseqüencia de un nou impost creat pel municipi, fa alguns dias que la pesqueria está sense peix.

Los venedors no volen pagarlo y demanan que l'impost sigui abolit; l'ajuntament se fa fort en las sevas pretensions, lo conflicte creix y creix, lo poble mitj s' amotina y... res; que no haventhi peix ja 's parla de dar tunyina.

Un individuo de la esquadra inglesa que ha permanescut aquí alguns dias, va morir en los últims moments y l'almirant, en lloch de enviarlo á terra, va ordenar que 'l cadavre fos tirat al aygua.

Procedir delicadíssim, que honra al respectable lord: no ha volgut que pogués dirse que la esquadra 'ns deixa un mort.

No poden ferhi mes: *la cabra siempre tira al monte*.

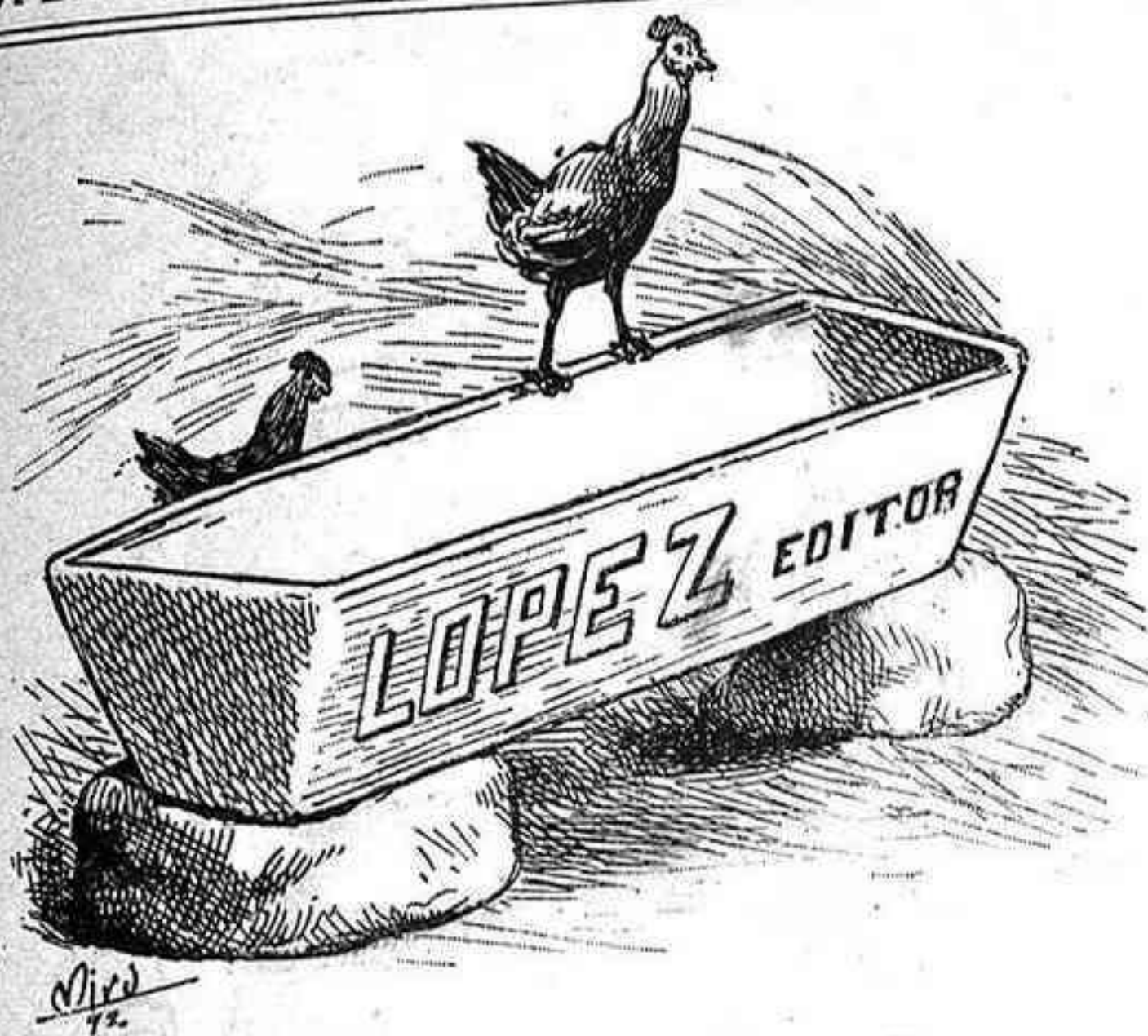
O lo qu' es igual: l' Ajuntament sempre tira als empedrats.

Ara 's tracta de verificar un ensaig de un nou sistema d' adoquinat en la Gran-Via, senyalantse al efecte una extensió prudencial, á fi de que la proba no mes costi 12,500 pessetas.

Com qui diu, ura miseria.

Lo que deya 'l patillut quan estava per brometas:

—¿Qué li son á la ciutat unas quantas mils pessetas?

ENTRE VIVOS Y MUERTOS

por Antonio Sánchez Pérez

Un tomo 8.º Ptas. 3.

Obra nueva del eminente
B. Pérez Galdós

Torquemada en el Purgatorio

Un tomo 8.º Ptas. 3.

COLECCIÓN DIAMANTE

(EDICION LÓPEZ)

Van publicados

1.º	Doloras, 1.ª serie.	1 tomo
2.º	Doloras, 2.ª serie.	1 tomo
3.º	Humoradas y Cantares.	1 tomo
4.º	Pequeños poemas, 1.ª serie.	1 tomo
5.º	Pequeños poemas, 2.ª serie.	1 tomo
6.º	Pequeños poemas, 3.ª serie.	1 tomo

POR EL INSIGNE R. de CAMPOAMOR
Precio de cada tomo 2 reales

Exit colosal. Está agotantse

¿PER QUE NO 'S CASAN LOS HOMES?

POR EL POPULAR POETA C. GUMA

Preu: 2 rals — ILUSTRACIÓ DE M. MOLINÉ — Preu: 2 rals

En preparació:

¿PER QUÉ NO 'S CASAN LAS DONAS?

Vient de paraître

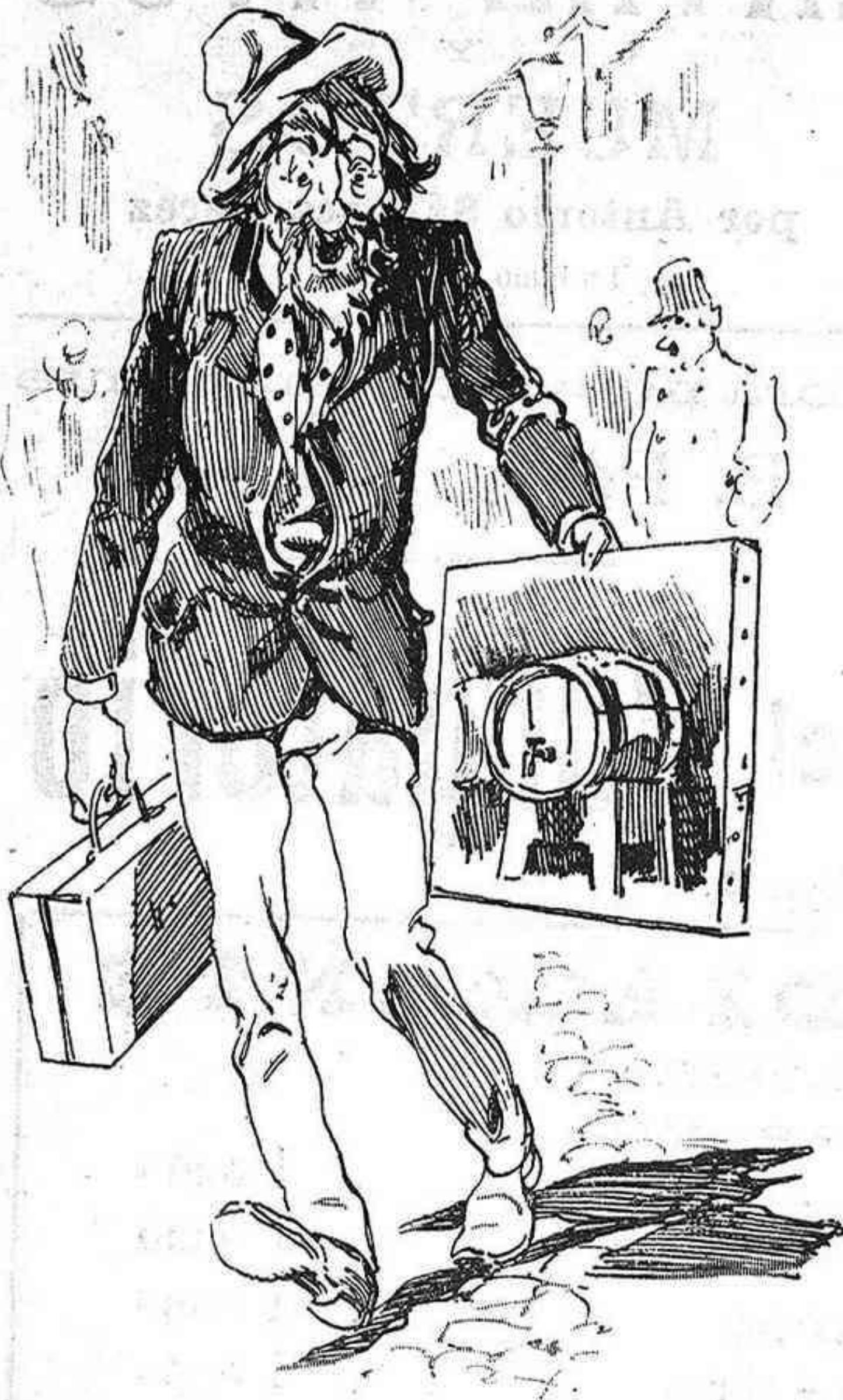
LOURDES

PAR Emile Zola

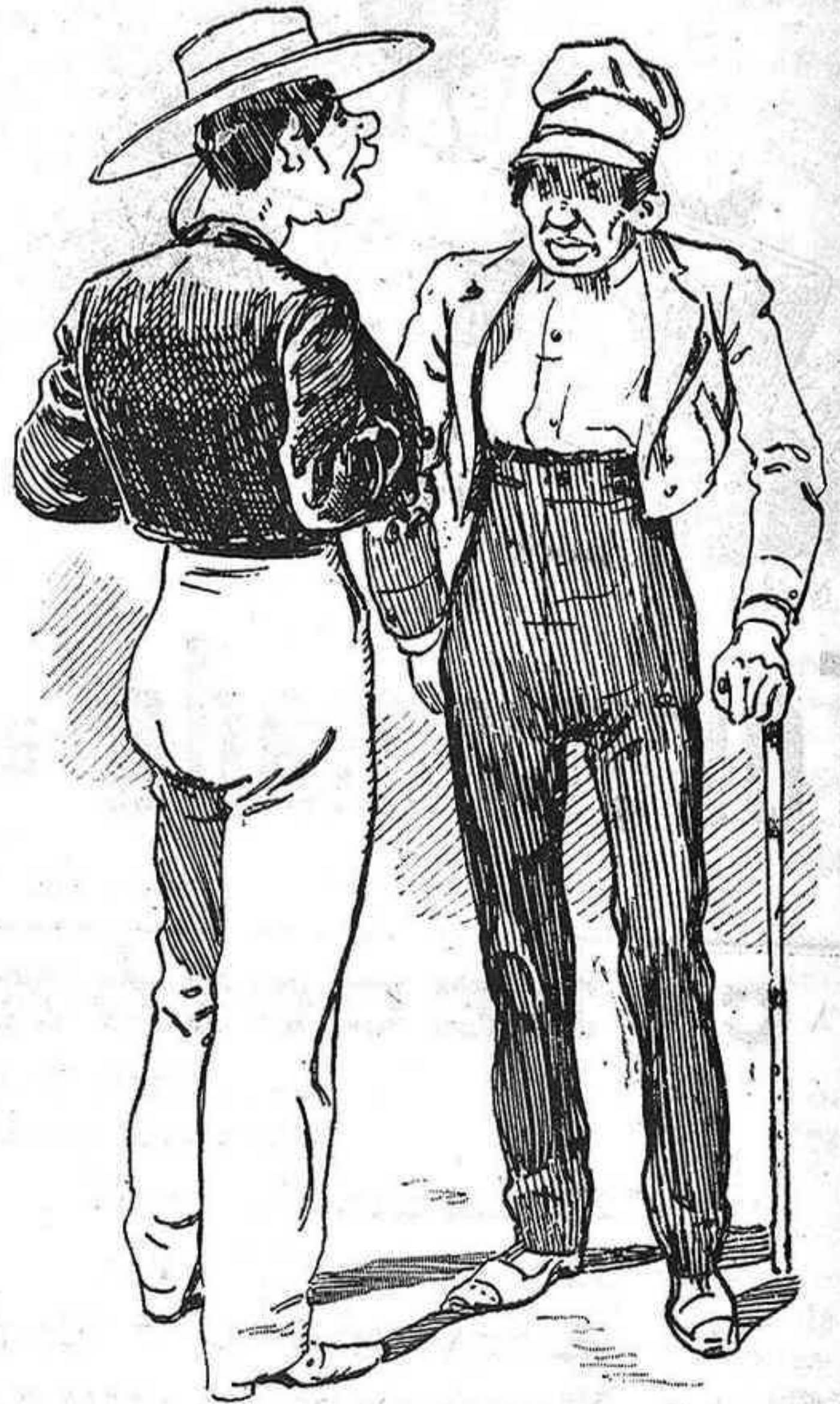
Precio 4 pesetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' estravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

ACTUALITATS

—Hi pintat un bodegón.
Aixó al menos pot servi
per viure en la persuasió
de que no 'm faltará vi.

—¿Que ja no treballas tú?
—¡Cá, fill! No estich per brometa:
desde que hi ha tants siniestros,
me he cortao la coleta.

Lo únich que m' intriga es aixó del *nou sistema*.
¿En qué consistirá aquesta invenció?

Fora bo que 'ls regidors
parlessin ab claretat:
¿de qué 's tracta aquí? ¿de pedras
ó d' un nou *entarugat*?

Y, consti:

Al escriure 'l mot *tarugos*
no tapo la menor maula:
l' uso en lo mes just sentit
que sol tenir la paraula.

Al baixar del tren en Guerrita, de pas per Ma-
taró, alguns entusiastas de las banyas van tribu-
tarli una ovació.

Ab ovacions y diners en gran ¿qui pensa en re-
tirarse?—dirá 'l felis Noy de la mare, al qual,
avuy per avuy totas li ponen.

**

Y es veritat. En l' actualitat son los toros els
que s' encarregan de retirar als toreros de la cir-
culació. O sino exemples recients *al canto*:

Lo puntillero *Sánchez*, net de 'n Cúchares, ferit
del ventre en la Plassa de Sevilla.—Los espasas
Maera y *el Rolo*, ferits tots dos, aquest últim de
gravetat, en la mateixa plassa y á la següent co-

rrida.—L' espasa *Castrillón*, feritá Granada, tam-
bé de gravetat.—Y per últim, en *Cartujano*, des-
trossat en una novillada de Madrit.

Aquestas desgracias van acompanyadas de un
picadillo de *banderilleros* y *picadors*, més ó me-
nos desllorigats en las mateixas corridas.

¿A qué va quedant reduhida la gran festa na-
cional? ¿Qu' es tot aixó? ¿Son *corridas de toros* ó
corridas de toreros?

¡Ara si que l' hem feta bona!

Quan menos pensavam ab ell, ens comunican
la noticia de que 'l cólera es á Marsella.

Com qui diu á l' altra banda del port.

Sort que las autoritats superiors sabrán posarse
á l' altura de las circunstancias, detenint totas las
procedencias de Marsella, sense contemplacions de
cap género.

Energia, molta energia: *salus populi suprema
lex*.

Demano al governador
que procedeixi ab fermesa....
¡Si fos d' ell, prohibiria
lo cantar la *Marsellesa*!